

De Koran

De Schrift

De Thora

De Geschriften

De Bijbel: een heel belangrijk Boek

Het is in de eeuwen na Christus' dood en opstanding meerdere malen voorgekomen dat christenen zijn gestorven omdat ze weigerden de Bijbel bij de, hun vijandige, autoriteiten in te leveren¹. In de twintigste eeuw namen gelovigen in West-Europa grote risico's om de Bijbel te smokkelen naar gelovigen achter het IJzeren Gordijn. Deze gelovigen waren vaak verstoken van Bijbels of van boeken over de Bijbel. Vaak moest een gemeente het met niet meer dan één Bijbel doen.

Zelfs vandaag nog worden in sommige islamitische landen mensen die niet de **Koran** maar de Bijbel geloven, vervolgd en gedood. Miljoenen christenen in China verlangen zeer naar het bezit van een Bijbel. Door allerlei restricties van overheidswege is er echter zeer moeilijk aan Bijbels te komen. Zelfs in westerse landen als Canada en de Verenigde Staten, waar Bijbels niet schaars zijn, wordt de Bijbel jaarlijks nog in grote aantallen gekocht. Met grote regelmaat verschijnen nog steeds nieuwe vertalingen. In de geschiedenis van de mensheid is er geen boek dat zo vaak is gedrukt als de Bijbel².

Waarom zoveel aandacht voor een boek? Hoe kan één boek zo'n wereldhistorische rol hebben gespeeld in de opkomst en val van culturen en in het wel en wee van zoveel mensen?

Met de beantwoording van deze vraag zouden vele colleges gevuld kunnen worden. Die colleges zouden wellicht als titel 'de rol van de Schrift in de wereldgeschiedenis' dragen. We kunnen hier niet uitgebreid stilstaan bij deze vraag³.

Wel kunnen we zeggen dat deze vraag een van de redenen is, dat je deze woorden leest. De Bijbel, die uit het Oude en Nieuwe Testament bestaat, heeft de wereld waarin je leeft in belangrijke mate gevormd. Of je nu wel of niet persoonlijk in de Bijbel leest, of je nu wel of niet naar de kerk gaat, of je nu wel of niet de prediking hoort, de Bijbel heeft invloed op iedereen in de westerse cultuur. Direct of indirect beïnvloedt de Bijbel, Oude en Nieuwe Testament, iedereen in onze cultuur. Hier kunnen we – welke overtuiging we ook zijn toegegaan – niet omheen.

Oude en Nieuwe Testament

Met het Oude Testament bedoelen we de geschriften die God in de loop van vele eeuwen gaf aan het oude volk waarmee Hij op bijzondere wijze Zijn weg ging: Israël (Deut. 7:7). (In dit boek zal vaak worden verwezen naar schriftplaatsen; het is goed om ze steeds na te slaan. Voorin het boek staat een lijst met daarin de titels en afkortingen van de bijbelboeken.) Het is een onvoorstelbaar wonder dat God – temidden van een wereld van polytheïsme – Zich openbaarde als de ene en enige God van Israël en van de wereld. God openbaart Zich als de God Die met het volk Israël meegaat: Hij is de God van de geschiedenis.

In dit volk van de Hebreeërs of Israëlieten werden mensen als Mozes, David en Jesaja bewogen door de Geest van God, om in menselijke taal goddelijke waarheden tot uitdrukking te brengen. De geschriften die daarvan het resultaat zijn, worden onderverdeeld in drie groepen.

De eerste groep geschriften heet de **Thora** (dit woord betekent onderwijzing, aanwijzing, wet). De Thora bevat de vijf boeken van Mozes. De tweede groep geschriften heet de **Profeten**. Deze bevat de grote profeten, zoals Jesaja, en vele kleine profeten, zoals Joël of Obadja. De derde groep heet **Geschriften**. Zij bevat de historische boeken, de Psalmen, Spreuken en andere boeken.

Samen heten deze boeken binnen de christelijke traditie het Oude Testament. Ze vormen Gods 'oude' testament ('heilige verklaring') van de schepping van de wereld en de mens, de zondeval en Gods verlossingswerk door de eeuwen heen, gericht op het herstel van de gevallen wereld. Al deze boeken wijzen heen naar een Persoon Die de wereld zal verlossen van de zonde en Die vrede en gerechtigheid zal brengen: de Verlosser of Messias. Het Oude Testament ziet uit naar de komst van de Messias.

Het Nieuwe Testament spreekt van een vervulling van wat in het Oude Testament wordt voorgezegd. Het is het 'testament' van Gods verlossingswerk voor een nieuwe tijd. De Messias, Jezus Christus, is geboren uit de maagd Maria (Jes. 7:14), te Beth-

De Bijbel: in het westen eeuwenlang een bestseller, in andere delen van de wereld moeilijk verkrijgbaar.

lehem (Micha 5:2). Een profeet, genaamd Johannes, kondigt Zijn komst aan (Jes. 40:3; Matth. 3:3).

Jezus predikt in Galilea, zoals Jesaja het profeteerde (Jes. 9:1–2). Hij krijgt vele volgelingen en verricht vele wonderen en tekenen (Matth. 12:15–21; zie ook Jes. 42:1–14). Zijn boodschap blijft voor velen verborgen (Matth. 13:13–15), zoals in het

Oude Testament is voorzien (Jes. 6:9–10).

Omdat Zijn boodschap en persoon een aanstoot waren voor velen (Matth. 15:3–9; zie ook Jes. 29:13) werden stappen ondernomen om Hem monddood te maken. Jezus voorzag Zijn dood en Hij wist dat zelfs Zijn discipelen Hem in dat uur zouden verlaten, zoals het in het Oude Testa-

Apocriefen van het Oude Testament

De rooms-katholieke en sommige oosters-orthodoxe kerken erkennen onderstaande geschriften als de Heilige Schrift. Protestantse kerken erkennen alleen hun historische en religieuze waarde en betekenis, maar niet hun geestelijk gezag:

Toevoegingen aan het boek Esther

Baruch

Baäl en de draak

Ecclesiasticus (Wijsheid van Jezus Sirach)

Ezra I en II

Judith

Brief van Jeremia

I–IV Makkabeeën

Gebed van Azarjah

Gebed van Manasse

Psalm 151

Het lied van de drie Joden

Suzanne

Tobit

Wijsheid van Salomo

ment reeds geprofeteerd is (Matth. 26:31; zie ook Zach. 13:7). Maar Hij voorzegde ook dat Hij uit de dood zou opstaan (Matth. 26:32).

Het Nieuwe Testament kondigt aldus de komst aan van de Messias, die in het Oude Testament verwacht wordt. Beide testamenten wijzen heen naar een eeuwige wereld achter de zichtbare wereld, een wereld van hemelse heerlijkheid voor wie God zoeken, maar van oordeel voor wie zichzelf zoeken. Beide testamenten vormen samen de Bijbel. We zullen bij de behandeling van het Nieuwe Testament vaak verwijzen naar het Oude Testament. Ze horen bij elkaar. Maar onze hoofdaandacht gaat uit naar het Nieuwe Testament.

Sommige moderne Bijbels bevatten een afdeling met apocriefe of deuterocanonieke boeken van het Oude Testament. Deze boeken zijn geschreven na de laatste oudtestamentische profeet, Maleachi (rond 430 voor Chr.) en met name in de periode van 200 voor Chr. tot 100 na Chr. Ze bevatten waardevolle historische en religieuze gegevens.

Binnen de protestantse traditie wordt echter volgehouden dat deze boeken niet voldoen aan de kenmerken van goddelijke inspiratie, waaraan de boeken van het Oude en Nieuwe Testament voldoen. Jezus en de apostelen citeren deze boeken ook niet als de Schrift. Wanneer we hier deze geschriften citeren, dan doen we dat vanwege hun historisch en religieus belang, niet vanwege hun openbaringsgehalte.

Waarom het Nieuwe Testament bestuderen?

Het Nieuwe Testament heeft de wereld veranderd en daarom heeft het ook jouw wereld veranderd. Dat is al een goede reden om het te bestuderen. Dit boek wil je daarmee helpen. Maar laten we ook naar enkele andere redenen kijken, die de studie van het Nieuwe Testament rechtvaardigen.

Het openbaart God

Wanneer de gelovigen bijeenkomen in de eredienst, loven ze God in Zijn groot-

heid en hoogheid. Wie kent niet de hymne 'Our God is an awesome God' :

Our God is an awesome God.
He reigns in heaven above
With wisdom, power, and love.
Our God is an awesome God.

(Onze God is ontzagwekkend.
Hij regeert in de hemel daarboven
Met wijsheid, liefde en macht.
Onze God is ontzagwekkend.)

God openbaart Zich. 'Hij is niet ver van een ieder van ons' (Hand. 17:27). Hij doet dit via de Bijbel. God is ook aanwezig in het Nieuwe Testament. De woorden zijn Gods woorden. Je ervaart dat ook, wanneer je de woorden leest of wanneer je de psalmen zingt. God is op geestelijke wijze aanwezig in de woorden die door middel van vele schrijvers tot ons kwamen. Zoals Petrus het zegt in een van zijn brieven: 'Want de profetie is voortijds niet voortgebracht door de wil van een mens, maar de heilige mensen Gods, door de Heilige Geest gedreven zijnde, hebben gesproken' (2 Petr. 1:20-21). Daarom is het Nieuwe Testament het waard om bestudeerd te worden: het is Gods Woord. In een chaotische wereld waarin niets zeker en vast is, is er iets dat ons houvast biedt. Er is een licht op ons pad. Er is betekenis en zin in de dingen. Er is, veel meer dan velen zelfs maar vermoeden, ook waarheid.

Het is van grote persoonlijke betekenis

De tweede goede reden om het Nieuwe Testament te bestuderen, volgt uit de eerste. Omdat de Schrift van goddelijke oorsprong is, is zij ook van de grootste persoonlijke betekenis. De richting die ons hele leven zal inslaan, is afhankelijk van ons omhelzen of verwerpen van Gods Woord.

Gods Woord vraagt ons om een keuze. We kunnen de Bijbel niet vrijblijvend lezen. Op elke bladzijde wordt de lezer betrokken bij hetgeen er wordt gezegd. De Schrift doet voortdurend een beroep op de lezer. Voortdurend klinkt de oproep 'Wees een dader van het Woord' door – in directe of indirecte zin. Uiteindelijk zullen we immers door God geoordeeld worden (Hebr. 9:27).

Is alles relatief?

In zijn bestseller "The Closing of the American Mind" schreef nu wijlen Allan Bloom: 'Er is één ding waar je als hoogleraar zeker van kunt zijn: vrijwel elke student die de universiteit binnenkomt, gelooft dat de waarheid relatief is'.

En inderdaad, overal waar je je oor te luisteren legt inzake ethische en religieuze kwesties, hoor je het woord 'relatief'.

Alleen God heeft een volledige kennis van de waarheid (Rom. 11:33-34). Maar hoewel mensen een beperkte kennis hebben, is er ook veel kennis die God hun heeft geopenbaard (Deut. 29:29). Wanneer we de Bijbel aanvaarden als het geïnspireerde en betrouwbare Woord van God, dan is ten minste één ding in de wereld niet relatief: de Bijbel.

Petrus, Paulus en andere bijbelschrijvers hadden een hoge achting voor de Schrift (2 Tim. 3:16). Dit wil niet zeggen dat ze meenden alles te weten. Maar ze waren ervan overtuigd dat ze iets wisten, omdat God het gesproken had.

Als God met gezag en op betrouwbare wijze spreekt – en ook Jezus Christus getuigt daarvan (Joh. 10:35; 17:17) – dan is niet alles relatief. Er is een uiteindelijke norm, een vast punt buiten onszelf.

We kunnen bepaalde dingen zeker weten omdat God Zelf ze gesproken heeft.

Wel moeten we toegeven dat er een mate van relativiteit is in onze perceptie van wat de Bijbel zegt. We kunnen niet altijd zeker weten of onze waarneming goed is en of we het juist zien. Maar dit betekent nog niet dat alles twijfelachtig is.

Door de eeuwen heen is er een grote mate van overeenstemming bereikt over de kerninhoud van de Bijbel. Alleen in de moderne tijd hebben geleerden die kern in twijfel getrokken (zie hoofdstuk 10).

We moeten voor ogen houden dat we niet een boek vereren, maar dat we God in Christus aanbidden, zoals Hij tot ons komt in Zijn geopenbaarde Woord. God gebruikt de Bijbel 'die u wijs kan maken tot zaligheid, door het geloof, hetwelk in Christus Jezus is' (2 Tim. 3:15). En Christus zei tegen de sceptici: 'Maar zo gij zijn (Mozes') schriften niet gelooft, hoe zult gij Mijn woorden geloven?' (Joh. 5:47).

Zelfs in onze relativistische eeuw mogen volgelingen van Christus bouwen op de woorden van hun Meester, Die gezegd heeft: 'De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar Mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan' (Matth. 24:35).

Het Nieuwe Testament is het middel waardoor God zoekende mensen tot de verlossing leidt. Het biedt een antwoord op onze vragen. Er zijn vele vragen, die om een antwoord roepen. We zoeken in ons leven naar de weg die we moeten gaan. We weten wat zoeken is. Het is soms ondraaglijk zwaar om onze weg te gaan, haar te zoeken en te vinden.

Enkele belangrijke en veel gestelde vragen zijn: Wie ben ik? Waarom besta ik? Is er iemand die werkelijk van mij houdt? Wat is de zin van het leven? Waarom is er zoveel kwaad en zoveel leed? Wat zal er met de arme, vervuilde planeet aarde gebeuren? Wat is het lot van het menselijk ras? Wat is mijn bestemming? Waarom doe ik dingen die verkeerd zijn? Kan mijn schuld vergeven worden? Kan mijn leven

gezuiverd en verlost worden, zodat er een volmaakter leven in mij groeien kan?

Al deze vragen zijn vragen van iemand die op zoek is. Het Nieuwe Testament is geen recept voor een kant-en-klaar-oplossing van al deze vragen. Wel is het machtig. Het plaatst ons uit onszelf tegenover een Ander, God, Die ons hoort, begrijpt, overtuigt en heelt. We hoeven niet zelf alle antwoorden te vinden op onze vragen. We kunnen het ook overgeven en uit handen geven aan God.

Het Nieuwe Testament is het waard om bestudeerd te worden omdat het een genademiddel is. Wanneer we het lezen met de honger van de behoeftige ziel en niet met de arrogantie van de scepticus, dan opent het perspectieven van diepte, genade, zuiverheid en vreugde.

Het opent een weg tot diepe en persoonlijke verandering. Het opent de weg tot het kindschap van God. Het ontsluit de weg naar het leven in de meest omvattende en rijke zin van het woord, nu en in de komende eeuwen.

Het is een belangrijke cultuurbron

Wijlen professor Allan Bloom van de universiteit van Chicago was geen christen, maar hij kon vol vuur spreken over de betekenis van de Bijbel in het leven van zijn grootouders:

‘Mijn grootouders waren, vergeleken met onze kennis, eenvoudige mensen. Mijn grootvader had een nederig baantje. Maar hun huis was vol geestelijke rijkdom omdat alles wat er gedaan werd in het teken stond van de geboden van de Schrift en hun uitleg van de bijbelverhalen. Hun levens weerspiegelden zich in de honderden voorbeeldfiguren die vanuit de Schrift tot hen kwamen.’⁴

Bloom vervolgde zijn verhaal met enkele opmerkingen over het belang van de Bijbel in cultureel opzicht:

‘Ik denk ...dat een leven dat is gebaseerd op de Bijbel dichterbij de waarheid staat, en dat het toegang biedt tot een diepere zoektocht

naar en binnengaan in kennis van het wezen van de dingen.

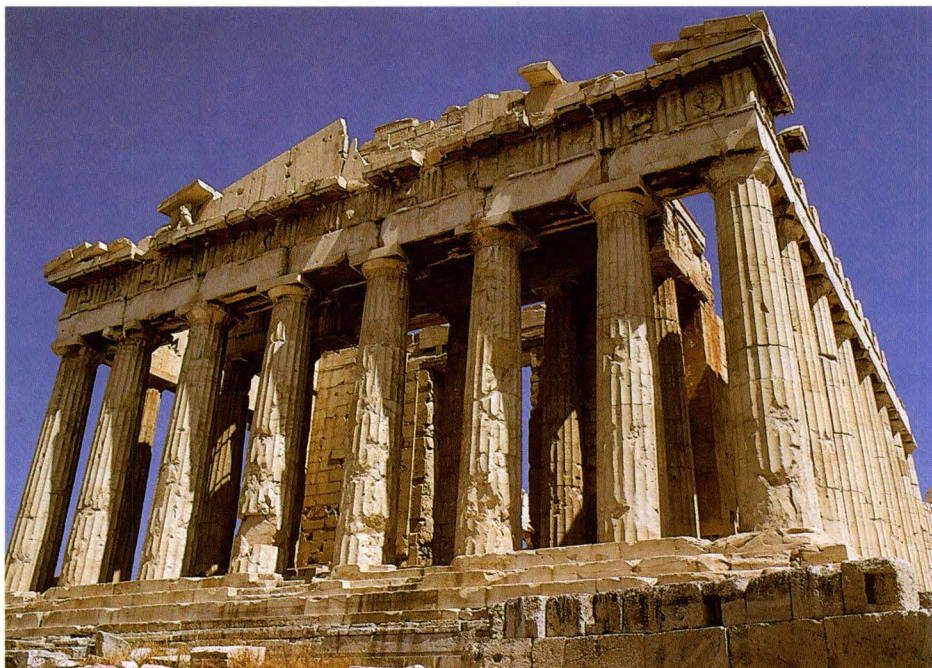
Zonder grote openbaringen, epische drama's en filosofieën zien we niets en zijn we innerlijk leeg. De Bijbel is niet het enige middel dat de geest voedt, maar zonder een boek van een zelfde ernst, gelezen met de ernst van de mogelijke gelovige, zal de geest zijn honger niet kunnen stillen.’⁵

We hebben aandacht besteed aan het belang van de Bijbel in geestelijk opzicht. Bloom vestigt de aandacht op de culturele betekenis van de Bijbel voor het denken. De Bijbel heeft de grote denkers altijd beziggehouden. Wie werkelijk in gesprek wil met het denken van onze cultuur, kan niet om het gesprek met de Bijbel heen. De Bijbel is een van de belangrijkste bronnen van onze beschaving. Dit zal zelfs de meest anti-christelijke geleerde of kunstenaar erkennen.

In het dagelijkse taalgebruik vindt men talloze sporen terug uit de cultuur van de Bijbel. De Bijbel heeft een hele wereld van uitdrukkingen, woorden en symbolen gevormd. We kunnen dit niet meer wegdenken uit onze cultuur.

Uit onderzoek blijkt dat het in onze cultuur met de bijbelkennis echter slecht gesteld is. Er is bijna sprake van analfabetisme in dit opzicht. Er wordt nog wel

Grote culturen uit het verleden leven voort in het heden. Niet alleen de Bijbel, maar ook de Griekse beschaving vormt de erfenis van het verleden.

Eerbied voor het Oude Testament

Een kleine twee eeuwen voor het ontstaan van het christendom toonden Joodse gemeenschappen een zelfde liefde en eerbied voor de Schrift als Jezus Christus en de vroege kerk deden. De volgende tekstselectie uit de apocriefen van het Oude Testament maakt dit goed duidelijk. De vijandige koning is Antiochus IV Epifanes, Syrisch heerser over Jeruzalem (175 - 163 voor Chr.):

'...De koning zond een Atheense senator (naar Jeruzalem) om de joden te dwingen de wetten van hun God en van hun vaders te verlaten, en ook om de tempel te Jeruzalem te ontheiligen en te wijden tot tempel van Zeus... Hard en zeer wreed was de uitbarsting van het kwaad. De tempel was vervuld van uitpattingen en drankfestijnen door de heidenen, die met hoeren dolden en gemeenschap hadden op geheiligde plaatsen.

...Het gebeurde nu dat zeven (Joodse) broers en hun moeder werden gevangen genomen en vervolgens door de koning met behulp van geseling werden gedwongen om onrein varkensvlees te eten. Eén van hen, hun woordvoerder, zei: 'Wat denkt u hiermee te bereiken? We sterven liever dan dat we de wetten van onze vaders zouden schenden.'

De koning werd razend en beval dat pannen en ketels moesten worden verhit. Hij beval dat de tong van de man moest worden uitgetrokken en dat ze hem zouden scalperen en zijn handen en voeten afhakken, terwijl zijn moeder en broers toekeken. Toen hij geheel en al hulpeloos was, maar nog wel ademde, beval de koning hun om hem in het vuur te gooien en hem te braden in een pan. De rook uit de pan verspreidde zich, maar de moeder en de broers moedigden elkaar aan om rechtvaardig te sterven, zeggend: 'De Heere God waakt over ons en is bewogen over ons, zoals Mozes heeft gezegd...'

(2 Makk. 6:1-2a, 3-4a; 7:1-6a)

verwezen naar de Bijbel, maar veelal kent men de teksten zelf niet meer. Een deel van de decadentie van de westerse cultuur is te verklaren uit het verlies van kennis van de Schrift.

We spreken hier over de culturele betekenis van de Schrift. We bedoelen ermee het geheel van kunst en wetenschap en van de maatschappelijke organisatie. De Bijbel is deel van de gemeenschappelijke identiteit van de westerse wereld.

Zonder het verleden te verheerlijken, kan gesteld worden dat de kennis van de Bijbel – zeker onder jongeren – geringer is dan enkele decennia geleden. Een nieuwe aandacht voor de Bijbel zou perspectief kunnen bieden op een betere toekomst.

Vaak weten jongeren bijvoorbeeld de betekenis van de religieuze feestdagen niet meer. Ze kunnen zich bij kerst nog wel iets voorstellen, maar bij de andere feesten vrijwel niets meer. In het onderwijs wordt hier ook minder aandacht aan besteed dan vroeger.

De Bijbel is meer dan een cultuurbron. Zij die door het lezen van de Schrift de wissels van hun leven omgezet hebben, zullen de Bijbel vooral als middel tot de verlossing verstaan. Dat is zij in de eerste plaats.

Tegelijk moeten zij zich ook bewust zijn van de culturele betekenis van de Schrift. Omgekeerd zal iedereen die zich enigszins de westerse beschaving heeft eigen gemaakt, moeten erkennen dat het Nieuwe Testament diepe inzichten bevat over de mens en de menselijke omgang: zuiverheid, naastenliefde, opoffering, enzovoorts.

'Ongeacht wat we over Hem denken of geloven, moet iedereen erkennen dat Jezus Christus de belangrijkste Persoon is in de westerse cultuur van de afgelopen twee millennia.'⁶ De belangrijkste bron van kennis over Zijn leven is het Nieuwe Testament.

Waarom juist deze 27 boeken?

Het Nieuwe Testament bestaat uit vier Evangelieën, één boek (Handelingen) dat het ontstaan en de verbreiding van de vroege kerk beschrijft, 21 brieven en een

Dode-Zeeroellen

Canon

2 Makkabeeën

profetisch boek. Wat maakt deze 27 documenten zo uniek?

Het Oude Testament als richtlijn voor de canon van het Nieuwe Testament

In de tijd van Jezus (de eerste eeuw na Chr.) bestond het Oude Testament reeds zoals we het nu kennen. Niemand weet precies wanneer en hoe dit proces van canonvorming tot stand is gekomen. Dit vormt een punt van voortdurende wetenschappelijke discussie. Maar bronnen uit de eerste eeuw, zoals het Nieuwe Testament, de **Dode-Zeeroellen** en de Joodse schrijver FLAVIUS JOSEPHUS (zie het volgende hoofdstuk) bevestigen dat er een eenvormige en erkende verzameling boeken bestond.

Er was een algemene overeenstemming onder Joodse geleerden, dat God Zijn wil in deze geschriften geopenbaard heeft aan Zijn volk en ook aan de gehele wereld. Deze openbaring is vastgelegd in de reeds genoemde drie verzamelingen: Thora, Profeten en Geschriften.

Deze boeken zijn de norm van het geloofsleven van Gods kinderen geworden. Ze vormen tezamen een **canon**, een gezaghebbende verzameling documenten. Het Joodse volk gebruikte deze canon als de basis van hun persoonlijke en gemeenschappelijke leven. Het hele leven werd erdoor omvat.

Het boek **2 Makkabeeën** getuigt van de marteling en dood van een moeder en zeven zonen, als gevolg van hun weige-

ring om, ten tijde van ANTIOCHUS EPIFANES (ongeveer 170 voor Chr.), de wet van Mozes te breken. De grond van hun weigering om de wet van Mozes te breken, was hun geloof dat God in de wet van Mozes Zijn eeuwige wil bekendgemaakt heeft. Hun moedige vertrouwen in de Schrift is kenmerkend voor het diepe respect en ontzag dat het Joodse volk heeft voor de openbaring – ook al interpreteert men de Schrift op verschillende wijze.⁷

Jezus Christus sprak als Jood toen Hij zei: 'Wij aanbidden wat wij weten, want de zaligheid is uit de Joden' (Joh. 4:22). De door Hem gestichte gemeenschap van de kerk erkende de Joodse Schrift, het Oude Testament, als de basis van haar bestaan. Maar omdat Jezus het Oude Testament vervulde, moest hiervan ook getuigenis worden afgelegd. Dit gebeurde in de 27 geschriften die het Nieuwe Testament zouden gaan vormen.

Met andere woorden, het Oude Testament functioneerde als richtlijn en model voor de canonvorming van het Nieuwe Testament. Het was logisch dat, nu de verwachting van de verlossing in de Schrift weerslag had gevonden, ook de vervulling daarvan een schriftelijke en canonieke gestalte zou krijgen.

En dat is ook gebeurd. De eminente nieuwtestamenticus Bruce M. Metzger heeft het zo gezegd:

'Het geloof in een geschreven geloofsregel was primitief (dat wil zeggen: bestond vanaf het vroegste begin van de kerk) en apostolisch'.⁸

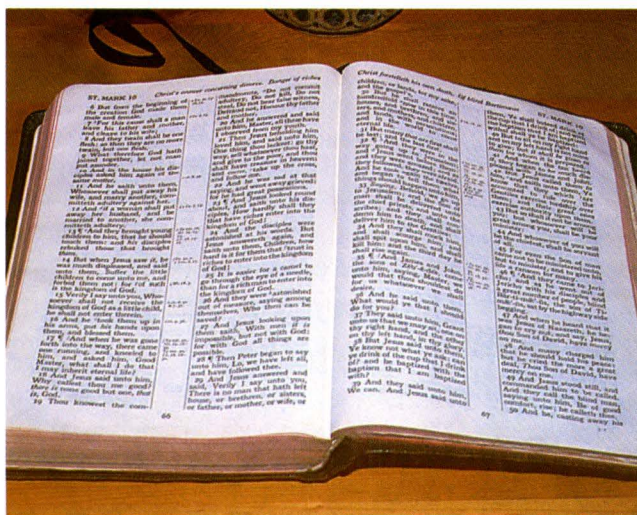
Om die reden zullen wij het Nieuwe Testament ook voortdurend met het hoogste respect tegemoet treden.

Het goddelijke auteurschap van het Nieuwe Testament: inspiratie

Er is nog een andere reden om de 27 boeken van het Nieuwe Testament met eerbied tegemoet te treden: ze zijn door God geïnspireerd.

Reeds aan het begin van Zijn prediking verkoos Jezus de twaalf discipelen, die (met uitzondering van één) Zijn woord na Zijn hemelvaart aan de wereld zouden verkondigen. In de nacht waarin Judas Iskariot Hem verraadde, gaf Jezus de elf dis-

Christenen spreken vol eerbied over de Schrift omdat zij door God geïnspireerd is.

De 27 boeken van het Nieuwe Testament

'Het is goed om alle boeken van het Nieuwe Testament nog eens op te noemen: vier Evangelien, te weten: Mattheüs, Markus, Lukas en Johannes; de Handelingen van de apostelen; de zeven zogeheten 'algemene brieven' van de apostelen: één van Jakobus, twee van Petrus, drie van Johannes en één van Judas; veertien brieven van Paulus: Romeinen, 1 en 2 Korinthe, Galaten, Efeze, 1 en 2 Filippensen, 1 en 2 Kolossensen, 1 en 2 Thessalonicenzen, Hebreeën, 1 en 2 Timotheüs, Titus en Filemon; ten slotte de Openbaring van Johannes.'

—Athanasius (ca. A.D. 296–373)

Evangelie

Inspiratie

Concursus

cipelen inzicht in hun toekomstige taak. Na Zijn dood en opstanding zou Gods Geest over hen komen om hen te leiden in de waarheid. In Christus' eigen woorden:

'De Trooster, de Heilige Geest, Die de Vader zenden zal in Mijn Naam, Die zal u alles leren, en zal u indachtig maken alles, wat Ik u gezegd heb' (Joh. 14:26).

'Wanneer de Trooster zal gekomen zijn, Die Ik u zenden zal van de Vader, namelijk de Geest der waarheid, Die van de Vader uitgaat, Die zal van Mij getuigen. En gij zult ook getuigen, want gij zijt van het begin met Mij geweest' (Joh. 15:26–27).

'Nog vele dingen heb Ik u te zeggen, doch gij kunt die nu niet dragen. Maar wanneer Die zal gekomen zijn, namelijk de Geest der waarheid, zal Hij u in al de waarheid leiden; want Hij zal van Zichzelf niet spreken, maar

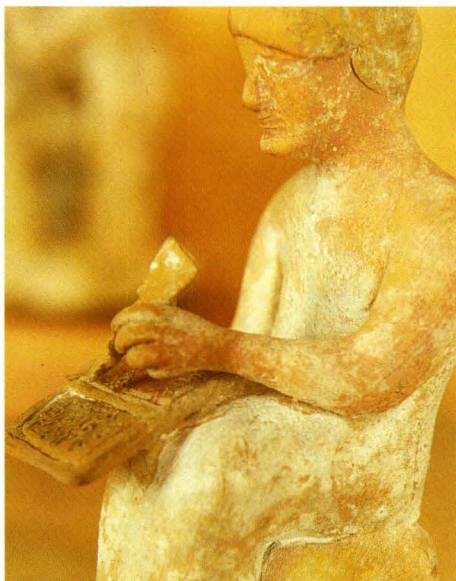
zo wat Hij zal gehoord hebben, zal Hij spreken, en de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen' (Joh. 16:12–14).

Er kunnen twee dingen worden gezegd naar aanleiding van deze uitspraken van Jezus. Het eerste is, dat na het heengaan van Christus de Heilige Geest de discipelen zal onderwijzen en hen zal herinneren aan de woorden die Jezus tot hen heeft gesproken. Op deze basis zullen de discipelen getuigen van Christus zijn. De Geest zal hen leiden in de waarheid en voorzeggen wat zal gebeuren. De woorden vestigen een unieke verbinding tussen Jezus Christus en een kleine groep van Zijn vroegste volgelingen. Hij koos ervoor om via hen Zichzelf te openbaren met het oog op de komende generaties. Na Zijn dood zou de Heilige Geest de waarheid onder hen bevestigen over de Persoon en het werk van Jezus. Zijn discipelen staan reeds in de kracht van Christus' onderwijs en wonderdaden, maar door de Heilige Geest worden zij gezaghebbende getuigen van het **Evangelie** van Jezus Christus. Het Nieuwe Testament is de door Christus Zelf gewilde weerslag van Zijn woorden en daden.⁹

Het tweede is dat Jezus' woorden ons wijzen op wat de theologen **inspiratie** noemen. De Heilige Geest werkte in de harten van Jezus' volgelingen om getrouw verslag te doen van Zijn daden en woorden en dat uiteindelijk op schrift te stellen. Het samengaan van goddelijke en menselijke elementen hierin wordt ook wel **concursus** genoemd. Zoals Gerhard Maier schreef:

'De openbaring, gevormd door de Heilige Geest en vormgegeven door mensen, komt ons tegemoet als een samenhangend geheel... Toen de Schrift vorm kreeg, werden Gods Woord en het mensenwoord met elkaar verweven: God wilde doelbewust via mensen tot mensen spreken (2 Petr. 1:21). Zoals Christus zowel waarachtig God als waarachtig mens is, niet twee personen maar één persoon, de Zoon van God, zo is de Schrift tegelijkertijd Gods Woord en mensenwoord, niet twee 'woorden'. Het is en blijft uiteindelijk Gods Woord.'¹⁰

Dit alles wijst ons op de tweede reden waarom we het Nieuwe Testament ernstig moeten nemen. Het is door God geïnspireerd, zoals ook de apostel Paulus het

Romeins reliëf
van een schrijver.

zegt – en zijn woorden zijn op zowel het Oude als het Nieuwe Testament van toepassing: ‘Al de Schrift is van God ingegeven’ (2 Tim. 3:16).

Erkenning van de canon in de kerk

Een derde reden waarom we het grote belang van het Nieuwe Testament erkennen, is gelegen in het grote belang dat de vroege kerk eraan toekende. In de periode van de tweede tot de negende eeuw na Christus werden tal van evangeliën, brieven, handelingen en openbaringsboeken geschreven, die de pretentie voerden dat ze het geopenbaarde woord van God waren. Er is veel discussie over deze geschriften geweest. Vervolgde christenen wilden weten voor welke geschriften en voor welke boodschap zij hun leven in de waagschaal stelden.

Priesters en theologen zochten naar een antwoord op deze vraag. In de loop van ongeveer drie eeuwen is hieruit de canon zoals wij hem nog steeds kennen, gegroeid. Deze canon bevat een norm waaraan alle boeken kunnen worden gemeten. De boeken moeten de kenmerken van apostolisch auteurschap dragen (dat wil zeggen, ze moeten geschreven zijn door Jezus’ discipelen). Ze moeten duidelijk afkomstig zijn uit de eerste eeuw (de meeste niet-canonieke geschriften zijn van later datum). Ze moeten de apostolische bood-

schap van het ware Evangelie van Jezus Christus bevatten.

De 27 geschriften van het Nieuwe Testament zijn de boeken die in de vroege kerk erkenning kregen. Het is daarom terecht dat deze canon vandaag nog wordt gevolgd. Hierin erkennen we de werking van de Geest en van Gods voorzienigheid in de vroege geschiedenis van de kerk. De Schrift geeft ons het juiste levenskader aan (zie 2 Tim. 3:16).

Enkele jaren geleden stelde een theoloog, die het goed recht van de canon van het Nieuwe Testament niet erkende, dat erkenning van deze canon erop neerkomt dat we onszelf onder het gezag plaatsen van de bisschoppen van de tweede tot de vierde eeuw.¹² Hij stelt onder meer het volgende:

‘De debatten over de canon waren zo hevig dat geen enkele kerkvergadering vóór Trente in de zestiende eeuw tot een uiteindelijke beslissing kwam.’¹³

Dit is echter historisch onjuist. De vroege kerk heeft de canon niet afgedwongen of opgelegd. Een andere theoloog zegt het veel beter:

‘In de grond van de zaak werd de canon niet door individuen of concilies gecreëerd. Integendeel, men kwam door het zelfgetuigenis van de geschriften tot erkenning van hun gezag voor de kerk.’¹⁴

We kunnen onze cynische geleerde meedelen dat verwerping van de canon hetzelfde is als je plaatsen onder het gezag van de moderne geest van ongeloof in Jezus Christus en Zijn gezag in de kerk via de Schrift.

De betrouwbaarheid van de tekst van het Nieuwe Testament

Pas in de vijftiende eeuw is de drukpers uitgevonden. Daarvóór werden geschriften met de hand overgeschreven. Een handgeschreven tekst noemen we een **manuscript**.

Alle geschriften van het Nieuwe Testament zijn in manuscriptvorm bewaard ge-

Griekse manuscripten van (gedeelten of het geheel van) het Nieuwe Testament

Gecatalogiseerde papyri:	96 manuscripten
Gecatalogiseerde uncialen of majuskels:	299 manuscripten
Gecatalogiseerde minuskels	2812 manuscripten
Gecatalogiseerde lectionaria	2281 manuscripten
Totaal	5488 manuscripten

Manuscript

Papyrus

Uncialen

Lectionaria

bleven. Onze vertalingen zijn op deze manuscripten gebaseerd.

Zoals iedereen die wel eens iets overschrijft weet, is het gevaar groot dat er overschrijffouten ontstaan. Aangezien er soms zelfs een tijdsafstand van duizend jaar ligt tussen een **manuscript** en zijn origineel, is de vraag gerechtvaardigd of we wel zeker kunnen zijn van de betrouwbaarheid van de oorspronkelijke tekst.

Naast het overschrijven levert ook het vertalen van de teksten problemen op. Kunnen we er zeker van zijn dat onze Engelse of Nederlandse vertalingen van de Bijbel betrouwbaar zijn? Gaat er niet veel verloren in een vertaling? Zien we in een vertaling nog wat Lukas oorspronkelijk in het Grieks wilde zeggen?

De overvloed aan getuigenissen

Gelukkig kan het antwoord volmondig 'ja' zijn. Een belangrijke reden is dat het Nieuwe Testament verreweg het best-gedocumenteerde boek van de klassieke oudheid is. Recentelijk zijn meer dan 5000 manuscripten, die ten minste één fragment van het Nieuwe Testament bevatten, gecatalogiseerd. De vroegste tekstbronnen zijn geschreven op **papyrus**, een van riet gemaakte papiersoort.

Ruim 300 andere manuscripten zijn zogeheten majuskels of **uncialen**, dat wil zeggen, handschriften met in unciaal of hoofdletters geschreven fragmenten (veelal op leer). De grootste groep betreft de minuskels of cursieve tekstfragmenten, voornamelijk uit Byzantium in de negende eeuw. Ten slotte zijn er de **lectionaria**, boeken die in de kerk werden gebruikt en die schriftgedeelten bevatten.

Een kleine tijdsafstand tussen de vroegste handschriften en de oorspronkelijke geschriften

Een andere reden voor ons vertrouwen in onze kennis van wat de schrijvers van het Nieuwe Testament oorspronkelijk hebben geschreven, is de korte tijdsafstand tussen het moment dat zij hun boeken schreven en de vroegste manuscripten van (gedeelten van) die boeken.

Het is niet ongebruikelijk dat bij een kloof van meer dan duizend jaar tussen de bron en zijn eerste manuscript, er een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen die twee. Bij het Nieuwe Testament ligt dit echter anders: 'Sommige papyrusmanuscripten die bewaard zijn gebleven, zijn minder dan een eeuw jonger dan hun origineel'.¹⁵

Een papyrusfragment van het Evangelie van Johannes, gevonden in EGYPT, wordt in ongeveer 125 na Chr. gedateerd. Dit is nauwelijks een generatie jonger dan de schrijfdatum van dit evangelie, die geschat wordt op 90 na Chr. Een recente studie dateert zelfs een manuscript van het Evangelie van Mattheüs in 60 na Chr.¹⁶

Tekstversies bij de kerkvaders

Een andere basis voor het optimisme over onze kennis van de oorspronkelijke tekst is de wijde verbreiding van het Nieuwe Testament in tal van zogeheten 'oude versies'.

Toen het Evangelie zich verbreidde in de oude wereld, werd het door kerkvaders en geleerden vertaald in het Syrisch, het Latijn en het Koptisch. Er bestaan alleen al 8000 Latijnse manuscripten!

Deze versies zijn op zichzelf minder belangrijk dan de manuscripten van de oorspronkelijke tekstfragmenten, maar op sommige punten zijn ze van groot belang. Over het geheel genomen versterken ze het vermoeden dat de gevonden manuscripten voldoende betrouwbaar zijn.

De geschriften van de vroege kerkvaders vormen nog een andere bron voor de tekstgeschiedenis. Vele kerkvaders, zoals CLEMENS VAN ROME (95 na Chr.), JUSTINUS DE MARTELAAR (150 na Chr.), IRENAEUS (170 na Chr.) en ORIGENES (250 na Chr.), citeerden het Nieuwe Testament in geschriften, die veelal ook nu nog voorhanden zijn. Hierdoor verschaffen ze ons een beter inzicht in de betrouwbaarheid van de vroege teksten en manuscripten zelf.